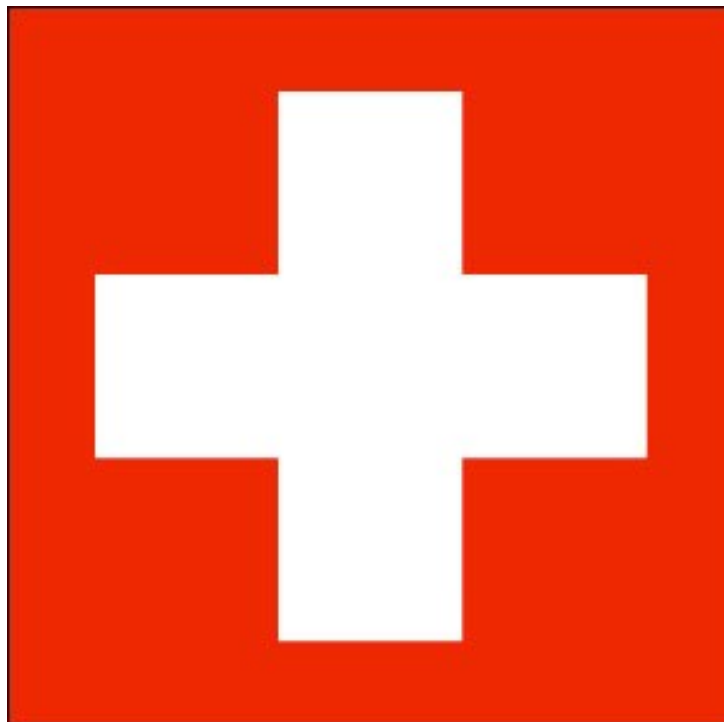

II. gimnazija Maribor
Trg Miloša Zidanška 1
2000 Maribor

ŠVICA

Maribor, Februar 2004

KAZALO

ŠVICA.....	1
Maribor, Februar 2004.....	1
KAZALO.....	2
1. UVOD.....	4
Švicarska zastava, ki ima religiozni pomen je rdeče barve z belim križem. Križ predstavlja križ, na katerem je bil Jezus, rdeča barva pa njegovo kri. Križ mora biti za 1/6 daljši, kot pa je širok.....	4
2. POLITIČNA UREDITEV.....	5
Za politično ureditev Švice sta značilna predvsem neposredna demokracija in federalnost. Korenine take ureditve segajo v 12. in 13. stoletje. Za obrambo pred Habsburžani so kantoni Uri, Scwyz in Unterwalden leta 1291 sklenili »večno zvezo«. Le ta se je ohranila kljub verskemu razcepu v času reformacije in pretresom za časa Napoleona. Ljudski junak Vilijem Tell je utelešenje švicarskega upornišva in domoljubja. Po pripovedki na bi ga habsburški deželni upravnik Geßler prisilil, da je s samostrelom odstrelil jabolko z glave svojega sina. Iz odpora do Geßlerja naj bi prakantoni sklenili večno zvezo.....	6
Leta 1848 so dotedanje ohlapno državno zvezo popolnoma samostojnih kantonov preoblikovali v zvezno državo z osrednjo vlado v Bernu. Vsak kanton pa ima še sedaj obsežne pristojnosti pri šolstvu, sodstvu in gradbeništvu.....	6
Zakonodajno telo je dvodomna zvezna skupščina s:.....	6
Svetom stanov: 46 zastopnikov (volijo kantoni).....	6
Državni svet: 200 članov (izvoljeni na splošnih volitvah).....	6
Izvršilno oblast ima zvezni svet, ki šteje 7 članov, le te pa izvoli zvezna skupščina za 4 leta. Zvezni svetniki izvolijo vsako leto zveznega predsednika, ki pa ni državni poglavar temveč kot prvi med enakimi le predseduje zveznemu svetu.....	6
Švicarji si zelo prizadevajo za ohranitev nevtralnosti.....	6
3. KANTONI.....	7
4. PREBIVALSTVO ŠVICE.....	13
4.1. TUJCI V ŠVICI.....	13
4.2 ETNIČNA SESTAVA.....	14
4.3 RELIGIJA.....	15
4.4 JEZIKOVNA SESTAVA.....	16
Samo švicarske narodnosti.....	16
5. POVRŠJE.....	17
5.1 GORE.....	17
5.2 ALPSKI PRELAZI.....	19
5.3 JEZERA.....	21
Čprav je Ženevsko jezero, kot največje jezero v Švici najbolj znano, ima Švica še veliko drugih manjših jezer, predvsem v gorah.....	21
5.4 REKE.....	23
Povirje.....	23
5.5 LEDENIKI.....	23
6. PODNEBJE.....	25
7. GOSPODARSTVO.....	26
7.1 KMETIJSTVO.....	27
7.2 BANKE in TURIZEM.....	29

a

8. PRIMERJAVA: ŠVICA-SLOVENIJA.....	30
URADNO IME.....	30
ZEČ +1.....	30
9. VIRI in LITERATURA.....	32
9.1 INTERNETNI VIRI.....	32

a

1. UVOD

Švico štejemo k državam srednje Evrope. Je sosednja država:

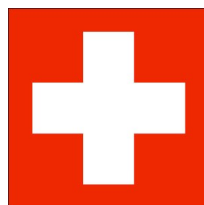
- ❖ Nemčiji (Severno od Švice, meja 363 km)
- ❖ Avstriji (Vzhodno od Švice, meja 165 km)
- ❖ Liechtensteinu (Vzhodno od Švice, meja 41 km)
- ❖ Italiji (Južno od Švice, meja 741 km)
- ❖ Franciji (Zahodno od Švice, meja 572 km)

Švica je znana tudi pod imenom "*Confoederatio Helvetica*", odkoder tudi izhaja njena kratica CH. Confederatio pomeni konfederacijo, Helvetica pa je latinski izraz za ljudi, ki so živeli na območju, kjer je danes Švica.

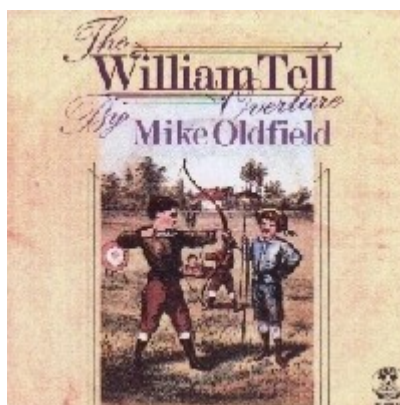
Švicarska zastava, ki ima religiozni pomen je rdeče barve z belim križem. Križ predstavlja križ, na katerem je bil Jezus, rdeča barva pa njegovo kri. Križ mora biti za 1/6 daljši, kot pa je širok.

a

2. POLITIČNA UREDITEV

Za politično ureditev Švice sta značilna predvsem neposredna demokracija in federalnost. Korenine take ureditve segajo v 12. in 13. stoletje. Za obrambo pred Habsburžani so kantoni Uri, Scwyz in Unterwalden leta 1291 sklenili »večno zvezo«. Le ta se je ohranila kljub verskemu razcepu v času reformacije in pretresom za časa Napoleona. Ljudski junak Vilijem Tell je utelešenje švicarskega uporništva in domoljubja. Po pripovedki na bi ga habsburški deželni upravnik Geßler prisilil, da je s samostrelom odstrelil jabolko z glave svojega sina. Iz odpora do Geßlerja naj bi prakantoni sklenili večno zvezo.

Leta 1848 so dotedanje ohlapno državno zvezo popolnoma samostojnih kantonov preoblikovali v zvezno državo z osrednjo vlado v Bernu. Vsak kanton pa ima še sedaj obsežne pristojnosti pri šolstvu, sodstvu in gradbeništvu.

Zakonodajno telo je dvodomna zvezna skupščina s:
Svetom stanov: 46 zastopnikov (volijo kantoni)
Državni svet: 200 članov (izvoljeni na splošnih volitvah)

Izvršilno oblast ima zvezni svet, ki šteje 7 članov, le te pa izvoli zvezna skupščina za 4 leta. Zvezni svetniki izvolijo vsako leto zveznega predsednika, ki pa ni državni poglavar temveč kot prvi med enakimi le predseduje zveznemu svetu.

Švicarji si zelo prizadevajo za ohranitev nevtralnosti.

3. KANTONI

V srednjem veku so bile v Evropi skoraj samo dežele, ki jim je vladal fevdalni gospod ali dedni kralj. Ena redkih izjem je bila švicarska zveza neodvisnih malih republik. Zrasla je iz zveze prakantonov Schwyz., Unterwalden in Uri, ki so si avgusta 1291 s prisego obljubili tesno sodelovanje in neomajno zvestobo v skupni obrambi pred prizadevanji Habsburžanov, da bi se do konca podvrgli švicarske dežele. Kljub podrejanju skupnim obrambnim nalogam pa so kantoni (kmečke občine) ohranili samostojnost v upravljanju svojega ozemlja. Te značilnosti prvotnega jedra so močno vplivale na nadaljnji razvoj in sedanjo podobo zvezne države.

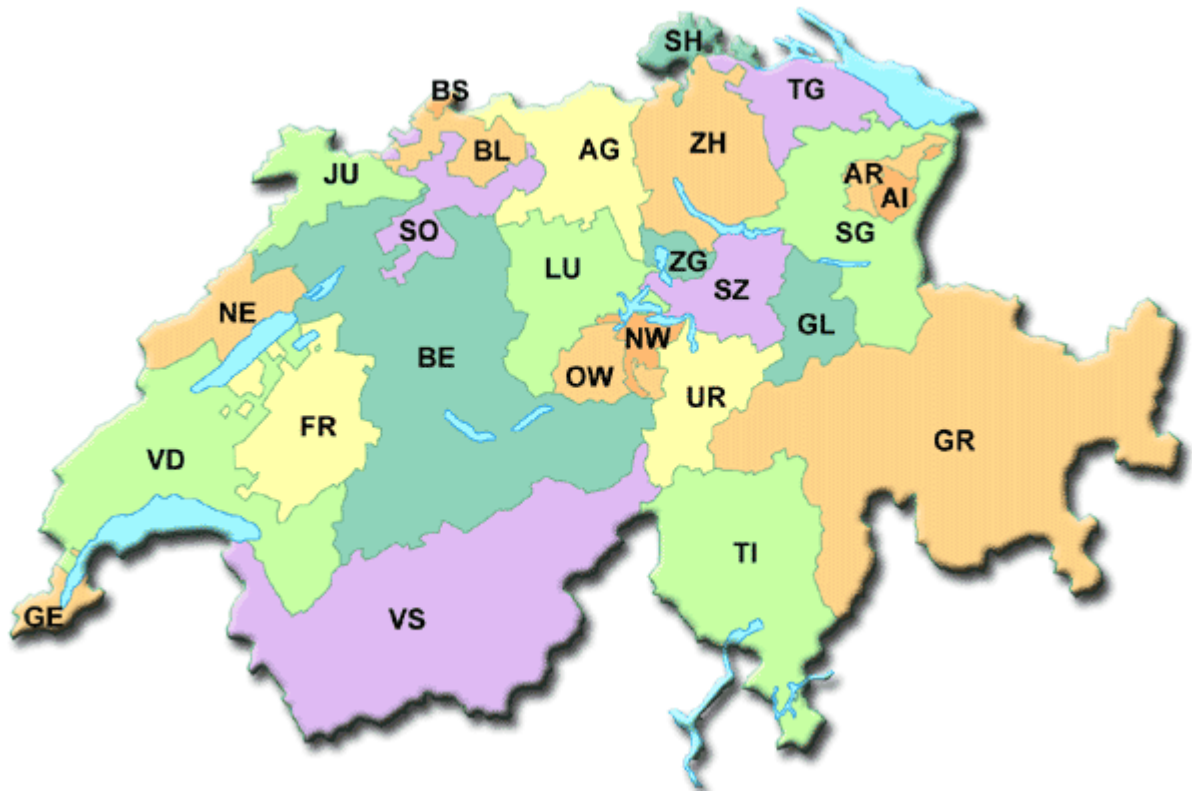
V 14. stoletju je zveza kmečkih občin preživela hude preizkušnje. Habsburžani so poslali nadnjo izbrano vojsko izkušenih vitezov, vendar so jo prakantoni leta 1315 premagali. Kmalu so se začeli prisežni zvezi pridruževati sosedni mestni kantoni: Luzern (1332), Zürich (1351), Glarus in Zug (1352) in Bern (1355). Tako povečana zveza, na katero se je razširilo in prakantona Schwyz, je znova premagala vojsko Habsburžanov leta 1386. Zveza je leta 1415 iztrgala Habsburžanom Aargau in leta 1460 Thurgau, v burgundski vojni pa je premagala Karla Drznega (1477). Taki uspehi so ponesli slavo švicarskih vojakov po vsej Evropi. Po porazu s Francozi v vojni z Italijo so se leta 1516 odločili za trajno nevtralnost.

V času reformacije je zvezo ogrožal razcep med protestanti (Calvin v Ženevi, Zwingli v Zürichu), še bolj pa vojna med protestantskimi (Zürich, Bern, Sankt Gallen, Basel) in katoliškimi kantoni (Luzern, Fribourg, Zug, trije prakantoni); zmagali so katoličani. V času napoleonskih vojn so oklicali liberalno Helvetsko republiko (1795-1815) in takrat je zveza dobila ustavo in osrednjo upravo. Zaradi spora med privrženci samostojnosti kantonov (federalisti) in privrženci centralizirane države (unitaristi) so se leta 1805 sporazumeli za novo državno obliko; Švica je postala konfederacija s šibko osrednjo oblastjo in skupno vojsko. Po dunajskem kongresu (1815), ki je potrdil nevtralnost Švice, je imela država 24.

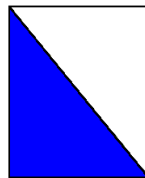
a

Sredi 19. stoletja so zvezo pretresali ustavni boji, ki so dosegli v razvitih kantonih odpravo zastarelih ustav in leta 1848 novo ustavo zveze, ki je zagotovila svobodo veroizpovedi in uvedla obliko zvezne države z osrednjo oblastjo v Bernu. Zmeraj bolj so se razvijale tudi demokratične ustanove. Kantoni so ohranili veliko prvotne samostojnosti in zvezna ustava jim priznava lastno državnost. Vsak ima lastno ustavo, zakonodajo in izvršilno oblast ter sodstvo. Kljub temu sestavljajo švicarski kantoni trdno skupnost

a

1. Zürich

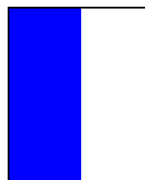
Velikost: 1729 km²
 Prebivalastvo: 1 179 000
 Glavni kraj: Zürich
 Vstop v zvezo: 1351

2. Bern

Velikost: 6049 km²
 Prebivalastvo: 958 200
 Glavni kraj: Bern
 Vstop v zvezo: 1353

3. Luzern

Velikost: 1492 km²
 Prebivalastvo: 326300
 Glavni kraj: Luzern
 Vstop v zvezo: 1332

4. Uri

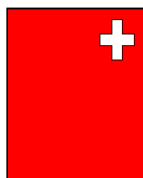
Velikost: 1077 km²
 Prebivalastvo: 34200
 Glavni kraj: Altdorf
 Vstop v zvezo: 1291

a

5. Schwyz

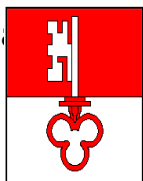
Velikost: 908 km²
 Prebivalastvo: 112 000
 Glavni kraj: Schwyz
 Vstop v zvezo: 1291

6. Nidwalden (Kanton Unterwalden Nid)

Velikost: 276 km²
 Prebivalastvo: 33 000
 Glavni kraj: Stans
 Vstop v zvezo: 1291

7. Obwalden (Kanton Unterwalden Ob)

Velikost: 491 km²
 Prebivalastvo: 29 000
 Glavni kraj: Sarnen
 Vstop v zvezo: 1291

8. Glarus

Velikost: 684 km²
 Prebivalastvo: 38 500
 Glavni kraj: Glarus
 Vstop v zvezo: 1352

9. Zug

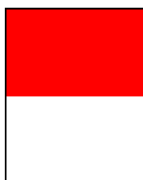
Velikost: 239 km²
 Prebivalastvo: 85 500
 Glavni kraj: Zug
 Vstop v zvezo: 1352

10. Fribourg (nem. Freiburg)

Velikost: 1670 km²
 Prebivalastvo: 213 600
 Glavni kraj: Fribourg
 Vstop v zvezo: 1481

11. Solothurn

Velikost: 791 km²
 Prebivalastvo: 231 700
 Glavni kraj: Solothurn
 Vstop v zvezo: 1481

12. Basel - mesto

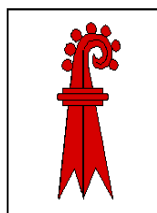
Velikost: 37 km²
 Prebivalastvo: 199 400
 Glavni kraj: Basel
 Vstop v zvezo: 1501

a

13. Basel - dežela

Velikost: 428 km²
 Prebivalstvo: 233 500
 Glavni kraj: Liestal
 Vstop v zvezo: 1501

14. Schaffhausen

Velikost: 298 km²
 Prebivalstvo: 72 200
 Glavni kraj: Schaffhausen
 Vstop v zvezo: 1501

15. Appenzell Ausserrhode

Velikost: 243 km²
 Prebivalstvo: 52 200
 Glavni kraj: Herisau
 Vstop v zvezo: 1513

16. Appenzell Innerrhode

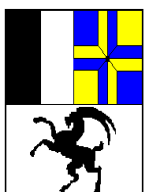
Velikost: 172 km²
 Prebivalstvo: 13 900
 Glavni kraj: Appenzell
 Vstop v zvezo: 1513

17. Sankt Gallen

Velikost: 2014 km²
 Prebivalstvo: 427 500
 Glavni kraj: Sankt Gallen
 Vstop v zvezo: 1803

18. Graubünden

Velikost: 7106 km²
 Prebivalstvo: 173 900
 Glavni kraj: Chur
 Vstop v zvezo: 1803

19. Aargau

Velikost: 1405 km²
 Prebivalstvo: 507 500
 Glavni kraj: Aarau
 Vstop v zvezo: 1803

20. Thurgau

Velikost: 1013 km²
 Prebivalstvo: 209 400
 Glavni kraj: Frauenfeld

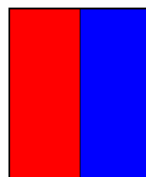

a

Vstop v zvezo: 1803

21. Ticino

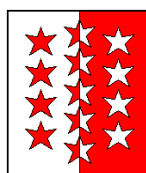
Velikost: 2811 km²
 Prebivalastvo: 282 200
 Glavni kraj: Bellinzona
 Vstop v zvezo: 1803

22. Vaud (nem. Wadt)

Velikost: 3219 km²
 Prebivalastvo: 601 800
 Glavni kraj: Lausanne
 Vstop v zvezo: 1803

23. Valais (nem. Wallis)

Velikost: 5226 km²
 Prebivalastvo: 249 800
 Glavni kraj: Sion
 Vstop v zvezo: 1815

24. Neuchâtel (nem. Neuchâtel)

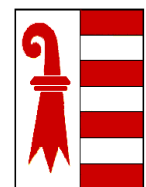
Velikost: 797 km²
 Prebivalastvo: 164 000
 Glavni kraj: Neuchâtel
 Vstop v zvezo: 1815

25. Ženeva (Genève)

Velikost: 282 km²
 Prebivalastvo: 379 200
 Glavni kraj: Ženeva
 Vstop v zvezo: 1815

26. Jura

Velikost: 838 km²
 Prebivalastvo: 66 200
 Glavni kraj: Delémont
 Vstop v zvezo: 1979

4. PREBIVALSTVO ŠVICE

Švicarsko prebivalstvo je zelo raznovrstno. V razmeroma majhni deželi živi druga ob drugi pisana mešanica jezikovnih skupin, verskih skupnosti in narodov. Najbolj opazna je delitev Švice na štiri neenako velike jezikovne skupine. Dve tretjini prebivalcev govorita nemščino, drugi Švicarji pa tri različne romanske jezike: francoščino v zahodni Švici, italijanščino v kantonu Ticino in južnem Graubündnu---retoromanščino pa predvsem v gornji Renski dolini in Engadinu.. razen retoromanščine , ki je priznana le kot deželni jezik in jo uporabljajo kot uradni jezik v kantonu Graubünden, so vsi ti jeziki na zvezni ravni enakopravni. Celotna nemška večina živi z dvema jezikovnima različicama: visoka nemščina je pisni jezik in jo uporabljajo v umetnosti, javnih občilih in uradnih besedilih, medtem ko govorijo skoraj v vsem vsakdanjem občevarju švicarska nemška narečja, ki imajo splošno skupno ime »švicarska nemščina«.

V primerjavi z drugimi državami, kjer se tudi pojavljajo manjšinski jeziki, Švice jezikovna raznovrstnost ne obremenjuje, saj ni nikoli izzvala hujših trenj in zaostritev. V sedemdesetih letih so ustregli zahtevam francoske jezikovne manjšine na ozemlju kantona Bern in ustanovili nov kanton s francoskim jezikom; imenovali so ga Jura.

Porazdelitev glavnih krščanskih veroizpovedi je bolj enakomerna kot jezikovna. Slaba polovica prebivalcev je katoličanov, nekaj manj je protestantov, oboji pa živijo po vseh jezikovnih območjih, tako da različni veri ne poudarjata jezikovnih razločkov in teženj.

Največ prebivalstva živi v osrednjem delu dežele-nemški Švicarji mu pravijo kar Mittelland-med Alpami, Juro in Bodenskim jezerom. Na tem ozemlju so se razvila velika mestna središča Ženeva, Lausanne, Bern in Zürich. Basel je izjema, saj je v gornjerenski nižini.

4.1. TUJCI V ŠVICI

V Švico se že dolgo zgrinjajo najrazličnejši priseljenci. V zadnjih stoletjih so se vanjo zatekali verski ali politični

a

pregnanci iz vseh mogočih dežel. V 17. stoletju so prihajali francoski hugenoti, v 20. st. pa razni politični azilanti. do prve svetovne vojne je bila Švica veliko bolj liberalna kot marsikatera druga dežela, zato so v njej našli zatočišče celi preganjani revolucionarji, recimo M. A. Bakunin in V. I. Lenin, ki sta tu preživela precej begunskih let. In že takrat so prihajali iz tujine delavci za potrebe razvijajoče se Švicarske industrije.

Zdaj živi v Švici skoraj milijon tujcev, od katerih je skoraj vsak drugi iz Italije ali Španije, in okoli 30 000 oseb s prizanim položajem političnega begunca. Delež tujcev v delovni sili dosega 25 odstotkov in je še višji kot njihov delež v skupnem številu v Švici stanujočih, kar je posledica številnih vozačev iz sosednjih držav.

Razmerje Švicarjev do tujih državljanov je dvojno. Potrebujejo jih in imajo od njih dobiček, toda velik del domačinov si želi s tujci kar najmanj stikov. Že po prvi svetovni vojni so uvedli ostrejšje pogoje za priselitev, v šestdesetih letih pa še nove ukrepe za omejitev deleža tujcev.

Kdor želi dobiti švicarsko državljanstvo iz nepolitičnih razlogov, ga čaka naporna pot. Šele po najmanj dvanajstletnem legalnem bivanju v državi lahko vloži prošnjo za sprejem med državljane. V postopku, ki traja okoli dve leti, nato oblasti preverjajo, ali se je prosilec že dovolj prilagodil razmeram v Švici in se vrasel v družbeno življenje. Če potem uradniki ugotovijo, da je vreden švicarskega državljanstva, se bo nazadnje lahko pridružil ponosnim lastnikom potnega lista s švicarskim grbom.

Švicarsko prebivalstvo nenehno narašča; leta 1990 se je pomnožilo za 1,1 odstotka. K temu nedvomno prispeva tudi priseljevanje tujcev. V Švici je število rojstev še vedno višje od števila smrti; naravni prirastek znaša 3 promile. Vendar pa tudi tu prebivalstvo ne narašča več tako naglo kot v prejšnjih desetletjih.

4.2 ETNIČNA SESTAVA

Celotno prebivalstvo:

- Germani 65%

a

- Francozi 18%
- Italijani 10%
- Romani 1%
- ostali 6%

Samo švicarske narodnosti:

- Germani 74%
- Francozi 20%
- Italijani 4%
- Romani 1%
- ostali 1%

4.3 RELIGIJA

- Rimsko katoliška 47.6%
- Protestantska 44.3%
- ostala 8.1%

a

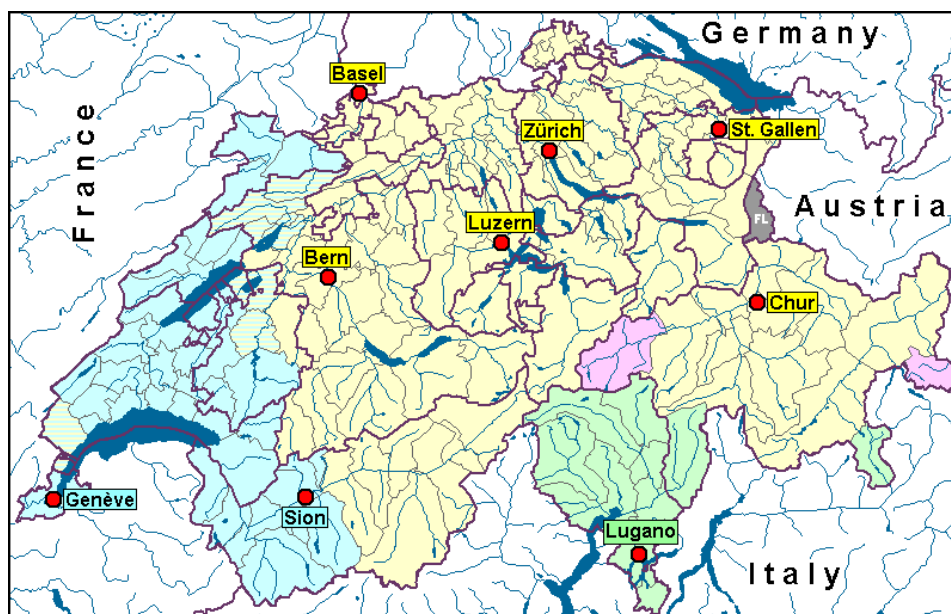
4.4 JEZIKOVNA SESTAVA

Celotno prebivalstvo:

- nemščina 65%
- francoščina 18%
- italianščina 12%
- retoromanski jezik 1%
- ostali jeziki 4%

Samo švicarske narodnosti

- nemščina 74%
- francoščina 20%
- italianščina 4%
- retoromanski jezik 1%
- ostali jeziki 1%

Nemško Francosko Italijansko Retoromansko

Jazikovna območja Švice

a

5. POVRŠJE

Švica je celinska dežela. Površje delimo na 3 dele:

- Jug: potekajo Alpe in sicer v smeri V-Z, predstavljajo 60% vsega površja
- Severozahod: alspkopredgorje, povprečno visoko 2000 m, predstavlja 30% vsega površja
- Jura: poraščena z gozdovi, ki potekajo v smeri JZ-SZ

5.1 GORE

Švica obsega približno 20% Alp. Okoli 100 vrhov sega nad 4000 m nadmorske višine. Večina gorskih območij je razvita. Tam potekajo ceste, železnice, gorske žičnice... Švicarske gore so slavne tudi zaradi plezanja, smučanja, kolesarjenja in ostalih rekreacijskih dejavnosti.

Matterhorn

a

Ime	Kanton	Nadmorska višina
Monte Rosa ("Dufourspitze")	Valais & Italija	4634 m
Dom (Mischabel)	Valais	4545 m
Weisshorn	Valais	4506 m
Matterhorn	Valais & Italija	4478 m
Dent-Blanche	Valais	4357 m
Grand-Combin	Valais	4314 m
Finsteraarhorn	Bern & Valais	4274 m
Breithorn (Zermatt)	Valais & Italija	4165 m
Jungfrau	Bern & Valais	4158 m
Mönch	Bern & Valais	4099 m
Schreckhorn	Bern	4078 m
Piz Bernina	Graubünden	4049 m
Eiger	Bern	3970 m
Tödi	Glarus & Graubünden	3614 m

a

5.2 ALPSKI PRELAZI

Švica je znana po številnih prelazih. Najpomembnejši je Šentgothard, 20 km dolg simplonski predor, Veliki Sv. Bernard.

Ime prelaza	Od	Do	Doseže na višina	Dolžina	Ma x.	Odprt
Umbrail	Sta. Maria, Münstertal (GR)	Bormio (Italija)	2501 m	33 km	12 %	Jun - Okt
Nufenen	Ulrichen (VS)	Airolo (TI)	2478 m	36 km	11 %	Jun - Okt
Grosser St. Bernhard (Tunnel)	Martini (VS)	Aosta (italy)	2469 m (1924 m)	79 km (5.8 km)	11 %	Maj - Okt (celo leto)
Furka	Gletsch (VS)	Hospental (UR)	2431 m	28 km	11 %	Maj - Okt
Flüela	Davos Dorf (GR)	Susch (GR)	2383 m	26 km	12 %	Apr - Nov
Bernina	Pontresina (GR)	Poschiavo (GR)	2323 m	33 km	12 %	Celo leto
Albula	Bergün (GR)	La Punt-Chamuesch (GR)	2312 m	23 km	12 %	Jun - Okt
Julier	Tiefencastel (GR)	Silvaplana (GR)	2284 m	43 km	13 %	Celo leto
Susten	Innertkirchen (BE)	Wassen (UR)	2224 m	46 km	9 %	Maj - Nov
Grimsel	Innertkirchen (BE)	Oberei (BE)	2165 m	33 km	11 %	Maj - Okt
Ofenpass	Zernez (GR)	Sta. Maria, Münstertal (GR)	2149 m	36 km	12 %	Celo leto
Splügen	Splügen (GR)	Chiavenna (Italija)	2113 m	39 km	13 %	Maj - Okt
St. Gotthard (Tunnel)	Andermatt (UR)	Airolo (TI)	2108 m (1175 m)	27 km (16.9 km)	11 %	Maj - Nov (celo leto)
San Bernardino (Tunnel)	Hinterrhein (GR)	Soazza (GR)	2065 m (1644 m)	32 km (6.6 km)	12 %	Jun - Okt (celo leto)

a

						leto)
Oberalp	Andermatt (UR)	Disentis (GR)	2044 m	32 km	10 %	Maj - Okt
Simplon	Brig (VS)	Iselle (Italija)	2005 m	46 km	10 %	Celo leto
Klausenpa ss	Altdorf (UR)	Linthal (GL)	1948 m	47 km	10 %	Maj - Okt
Lukmanier	Disentis (GR)	Acquarossa (TI)	1916 m	48 km	10 %	Apr - Okt
Maloja	Chiavenna (Italy)	Silvaplana (GR)	1815 m	43 km	11 %	Celo leto

a

5.3 JEZERA

Čeprav je Ženevsko jezero, kot največje jezero v Švici najbolj znano, ima Švica še veliko drugih manjših jezer, predvsem v gorah.

Ženevsko jezero

Name	Kanton(i)	Velikost	Max. globina
Lac Léman (Lake Geneva)	Ženeva , Vaud , Valais & Francija	584 km ²	310 m
Bodensee	St. Gallen , Thurgau , Austria & Nemčija	539 km ²	252 m
Neuenburgersee	Bern , Fribourg , Neuenburg & Vaud	218 km ²	153 m
Lago Maggiore	Ticino & Italija	212 km ²	372 m
Vierwaldstätter See	Luzern , Nidwalden , Obwalden , Schwyz & Uri	114 km ²	214 m
Zürichsee	St. Gallen , Zug & Zürich	88 km ²	143 m
Luganersee	Ticino & Italija	49 km ²	288 m
Thunersee	Bern	48 km ²	215 m
Bielensee	Bern , Neuenburg	40 km ²	74 m
Zugersee	Luzern , Schwyz & Zug	38 km ²	97 m
Brienzersee	Bern	30 km ²	260 m

a

Walensee	Glarus & St. Gallen	24 km ²	144 m
Murtensee	Fribourg & Vaud	23 km ²	45 m

a

5.4 REKE

Švicarske reke se izlivajo v 3 različna morja:

- 67,7% vode se izlije v Severno morje (Ren, Aare, Thur)
- 18% v Mediteransko morje (Rona, Ticino)
- 4,4% v Črno morje (Inn)

Na me	Dolžina reke v Švici	Povirj	Pritoki	Konec reke (v Švici)
Ren	375 km	27963 km ²	Oberalp (Vorderrhein) & San Bernardino (Hinterrhein)	Basel
Aare	295 km	17779 km ²	Grimsel	Konča v Renu blizu Koblena, AG
Rona	264 km	6947 km ²	Grimsel	Ženeva
Inn	104 km	1792 km ²	Maloja	Vinadi (Engadin), GR
Thur	125 km	1724 km ²	Toggenburg	V Renu blizu Ellikona, ZH
Ticino	91 km	1616 km ²	Nufenen	Lago Maggiore, TI

5.5 LEDENIKI

V Švici najdemo več kot 3000km² ledenikov. Večina jih je zmanjšanih.

Ime	Kanton	Območje	Dolžina
Aletschgletscher	Valais	118 km ²	23.6 km
Gornergletscher	Valais	64 km ²	14.5 km
Fiescher Gletscher	Valais	39 km ²	14.7 km
Unteraargletscher	Bern	36 km ²	13.9 km
Unterer Grindelwaldgletscher	Bern	27 km ²	9.4 km

a

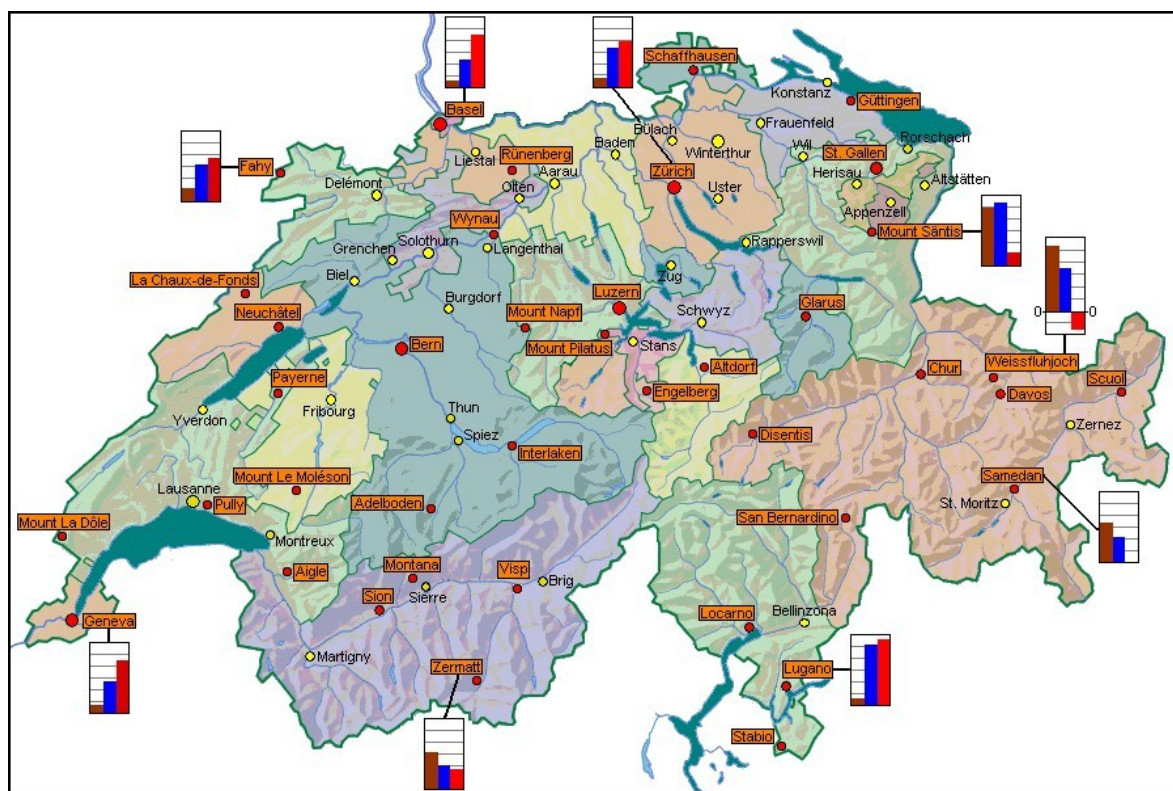
Corbassièregletscher	Valais	23 km ²	10.9 km
Oberaletschgletscher	Valais	23 km ²	10.4 km
Otemmagletscher	Valais	22 km ²	10.3 km
Rhonegletscher	Valais	21 km ²	9.1 km

a

6. PODNEBJE

Z zahoda prihaja močan vpliv Atlantskega oceana. Veter prinaša vlažne gmote, kar povzroča dež. Na vzhodu je že skoraj kontinentalno podnebje, z nižjimi temperaturami. Alpe, ki potekajo iz vzhoda na zahod, delujejo kot klimatska pregrada. Južno od Alp je že skoraj mediteranska klima z višjimi temperaturami.

Splošno so za Švico značilna vroča in suha poletja, s temperaturami do 35°C . Pomladi so vlažne in hladne. Jeseni je hladno in suho, temperature se spustijo predvsem Septembra in Oktobra. Zime so mrzle in suhe, s temperaturami pod ničlo. Temperatura se niža z nadmorsko višino, na vsakih 100m je nižja za 0.5°C . Večni sneg je nad višino 3000m. Letno zapade 986 mm padavin.

	Nadmorska višina
	Povprečna letna količina padavin
	Povprečna letna temperatura

7. GOSPODARSTVO

Vsakdo zna naštetih najbolj značilne švicarske izdelke: sir, ura, čokolada.. Toda vsi ti znani izdelki sestavljajo le majhen del švicarske proizvodnje.

Švica nima skoraj nobenega rudnega bogastva in je pri energetskih surovinah (premog, nafta, zemeljski plin) odvisna od uvoza, saj domača vodna energija ne zadošča za vse potrebe po energiji.

Druge razmere za industrijo in storitvene dejavnosti so vsekakor ugodne, zato je švicarsko gospodarstvo eno najbolj zdravih na svetu in je doslej tudi razmeroma dobro prestalo vse krize svetovnega gospodarstva. Švica meji na največje oziroma gospodarsko najmočnejše države Evropske skupnosti in je eno najpomembnejših evropskih križišč; tu se križajo prometne poti Lyon-Dunaj in Milano-Frankfurt ob Maini. Čez alpske prelaze so speljane znamenite gosrke ceste in železniške postaje. Med najslovitejšimi prelazi so Sv. Gothard, Simplon in Sv. Bernard. Zdaj so pod njimi speljani dolgi predori. Švica ima 3 mednarodna letališča, Basel pa se razvija v pomembno pristanišče ob Renu. Mednarodni promet sicer obremenjuje prometnice in okolje, vendar hkrati že od nekdaj spodbuja razvoj industrije in storitvenih dejavnosti. Tudi posebno znanje, ki je potrebno za visoko razvito industrijo, je prihajalo in še prihaja deloma iz tujine. Raziskovanje, znanje in skrbno izobraževanje delovne sile sta druga pomembna podlaga švicarskega gospodarstva. Švica je po izumih, to je številu prijavljenih patentov v primerjavi s številom prebivalcev, na vrhu seznama industrijskih držav.

Švica izvozi okoli 95% izdelanih ur: te imajo med izvoznimi izdelki častno mesto. Industrija ur je razporejena predvsem v kantonih Jura in Ženeva ter se lahko uspešno postavlja po robu konkurenci vzhodnoazijskih izdelovalcev, saj je uvedla izredno gospodarne postopke in se odločila za oblikovanje novih modelov, kakršen je Swatch, ki povezuje najsodobnejšo obliko in visoko kakovost. Zelo znani so tudi vsakoletne razstave ur v Baslu in Zürichu, ki jih organizirajo samo za povabljenе goste iz celega sveta.

a

Najpomembnejše izvozno industrijsko blago pa so stroji in aparati. Izdelujejo jih v srednje velikih podjetjih, ki se lahko posvečajo zelo specializiranim napravam, od finomehaničnih instrumentov prek zapletenih orodnih strojev do oklepnih vozil. Pomembna je tudi tekstilna industrija, ki se je razvila predvsem v vzhodni Švici in izdeluje umetna vlakna, pletenine, vezenine in kakovostne tkanine.

7.1 KMETIJSTVO

V Alpah prevladuje mesna živinoreja, v srednji Švici mlečna živinoreja v kombinaciji s poljedelstvom (krmne rastline). Poljedelstvo daje pšenico, ječmen, krompir in sl. peso. Zelo pomembno je sadjarstvo (jabolka, hruške) in vinogradništvo na J in JZ

Za intenzivno kmetijstvo je primernega le nekaj več kot četrtnina švicarskega ozemlja, petino ozemlja uporablja poleti za pašo živine. Že zaradi tega ne more imeti kmetijstvo kakšnega večjega deleža v gospodarstvu.

V številnih sirarnah izdelajo, pogosto še ročno, okoli 130 00 ton švicarskega sira na leto. Švicarsko kmetijstvo je tudi podlaga obsežni živilski industriji, ki je pomembna industrijska panoga. V njej že od leta 1875 izdelujejo slovito mlečno čokolado in nekaj slovitih švicarskih iznajdb – od juh v vrečki, ki jih je začel izdelovati Julius Maggi (1846 – 1912), do izdelkov podjetja Nescafé. Pomen te industrijske panoge se kaže nazadnje tudi s tem, da je živilski mogotec Nestle AG največje industrijsko podjetje v Švici. Tehtno mesto imajo tudi farmacevtske tovarne, ki so osredotočene predvsem na območju Basla.

a

7.2 BANKE in TURIZEM

Švicarske velike in zasebne banke, ki imajo sedeže predvsem v Zürichu in Ženevi, niso zanimive za tuje vlagatelje samo zaradi politične ter gospodarske trdnosti in nevtralnosti države: za bolj ali manj častivredne lastnike kapitala so privlačne zaradi bančne tajnosti, uvedene leta 1934. Značilno je, da so vloge iz držav tretjega sveta dvakrat tako visoke kot njihovi dolgovi pri švicarskih bankah. Švicarske banke in zavarovalnice zaposlujejo slabo desetino vseh, ki delajo v storitvenih dejavnostih.

Švicarska banka USB

Vsako leto pripotuje v Švico zaradi poslovnih nalog ali zaradi turističnih nagibov več kot devet milijonov tujcev in pomembno prispeva k uspešnosti švicarskega gospodarstva. Turizem prispeva okoli desetino narodnega dohodka.

Da je švicarsko gospodarstvo zelo močno kažeta tudi naslednja dejavnika in sicer nizka stopnja inflacije in majhna brezposelnost. Slednja je mogoča zato ker Švica nima strukturnih težav zaradi zastarele, nedonosne industrije, temveč in donosne storitvene dejavnosti (turizem, banke), in ker se je vrh tega znala dobro prilagoditi tehnološkemu razvoju.

a

8. PRIMERJAVA: ŠVICA-SLOVENIJA

	ŠVICA 	SLOVENIJA
URADNO IME	Švicarska konfederacija	Republika Slovenija
POVRŠINA	41 228 km ²	20 256 km ²
ŠTEVILO PREBIVALCEV	7 262 000	1 927 593
GOSTOTA PREBIVALSTVA	176 preb./km ²	96preb./km ²
GLAVNO MESTO	Bern	Ljubljana
NEODVISNOST	1291	1991
ČAS	ZEČ +1	ZEČ +1
UREDITEV	Parlamentarna zvezna država, konfederacija z dvodomnim parlamentom	Parlamentarna demokratična republika z dvodomnim parlamentom
URADNI JEZIK	Nemški, francoski, italijanski in retoromanski.	Slovenski, na narodnostno mešanih ozemljih tudi madžarski in italijanski.
MESTNO PREBIVALSTVO	61%	50,1%
PRIČAKOVANA ŽIVLJENJSKA DOBA	Ženske: 81,8 let Moški 74,8 let	Ženske; 78,3 let Moški 70,8 let
PISMENNOST	100%	99%
RABA TAL	Njive 9,9%; Travniki, pašniki 39%; Gozd 25,5%; Ostalo 25,6%	Njive, vrtovi 12,7%; Sadovnjaki 2%; Vinogradi 1,1%; Travniki 18,3%; Pašniki 10,3%; Gozdovi 48,6%; Nerodovitno 7%
RUDNO	Kamena sol	Skromno, izčrpano

a

BOGASTVO		
RAST BDP	1,4%	3,5%
LETNA INFLACIJA	1%	6,3%
NEZAPOSLENO ST	2,8%	7,1%
DENARNA ENOTA	Švicarski frank (CHF)	Tolar (SIT)

9. VIRI in LITERATURA

1. Cambridgeov podatkovnik (str.331), DZS, Ljubljana 1995
2. Veliki srednješolski priročnik, Ataja, Ljubljana 2001
3. Dežele in ljudje: Srednja in zahodna Evropa, Založba Mladinska knjiga, Ljubljana 1993

9.1 INTERNETNI VIRI

1. <http://www.about.ch>
2. <http://travel.over.net/index.php>